

Biblioteca Valenciana

31000005160216

MANUEL BAS CARRONELL
Nº 15440
BIBLIOTECA

XVII
F.322

ALLEGATIO IVRIS
P R O
D. DIDACO BENA-
VENTE
C O N T R A
D. PETRVM DE BAL-
DA MILITEM S. IACOBI
FACTI SPECIES.

VENDITIS, & de novo creatis per Administratores
piz causz, per Ioannem de Montañana institutz, duo-
bus censualibus, altero anno 1596. & altero 1600. in fa-
vorem Michaelis de Lerissa, & pro eorum securitate,
& tuitione obligatis, & hypothecatis omnibus bonis, iuribus, & ac-
tionibus eiusdem piz causz.

Idem Administratores, vendiderunt, tituloque, & ex causa ven-
ditionis, cesserunt, ac transportarunt, censuale quoddam, seu potius par-
tem iuris percipiendi annuam pensionem, vigore cuiusdam de-
bitorij, (ita vulgariter in Regno appellatur) ad eandem piam cau-
sam pertinentem, & spectantem super Baronia de Planes, in quanti-
tate bis mille librarum in proprietate, ex debito quantitas sex mil-
le librarum, Francisco de Benavente generoso anno 1632.

Cuius venditionis, ac cessionis virtute, Franciscus de Benavente,
suique heredes, & successores, in possessione seu quasi percipiendi,
& exigendi annuas pensiones dictz proprietati bis mille librarum cor-
respondentes, existerunt per spatium 25. annorum.

D. Petrus de Balda, tanquam succedens dicti Michaeli Lerissa
in dictis censualibus, virtute clausularum in instrumentis contenta-
rum, obtinuit in R. A. mandatum executivum contra Administrato-
res dictz piz causz anno 1648.

Et deducendo in executionem dictum mandatum, obtulit cu-
rius quoddam recadens in bonis dictz administrationis, vulgo

A

di.

dictum, lo dret de la arroba del oli, quod nūc extat in bonis dictæ pæ
causæ. Quo omisso, procedo ad dictam executionem, in ea obtu
lic idem ius percipiendi annuam pensionem super Baronia de Pla
nes, seu debitorium. Quod cum pervenerit ad noticiam D. Didaci
de Benavente possessoris, seu quasi, partis dicti debitoris, & pensio
nis illius, correspondentis proprietati dictarum bis mille librarum,
ut hæredis, & successoris universalis Francisci de Benavente emp
toris, & cessionarij prædicti, se opposuit D. Dicadus prædictæ in
stantiz, & prætentioni, allegando dictam oblationem, & executio
nem fieri non posse in dictis bis mille libris per patrē suum emptis;
& per eum possedis: la tem antequam per eundē D. Petrū de Bal
da creditore, sit facta exclusio in bonis dictæ pæ causæ, & principa
liū debitorū censuallium, dicto D. Petro de Balda expectantium.

In qua causa, lata fuit sententia Aud. Nob. don Ant. Ferrer pu
blicata per Felicem Monçò die 14. April. 1657. cuius tenor, quoad
præfens dubium, talis est.

Attento deinde, quod in alijs duabus mille libris oblatis, quavis in di
ctū Didacum translatae sint, cum non titulo venditionis curia, sed extra
iudicialis, ad eum pervenerint, vti ex actis pervenisse depræbēditur, non
fuit extincta hypotheca dicti Petri de Balda, sicque in viam iuris absq;
discussione principalis debitoris, recta via convenire potest possessorem
dictarum bis mille librarū, ratione vtilis actionis, quæ in nominibus de
bitorū absq; cessione acquiritur hypothecario creditori, cui præiudicare
nequit debitor distrabendo nomen pignori obligatum. Nec relevat, quod
debitum cum responsione interesse in Regno inter immobilia annue
retur, quia de eis, uti de nominibus debitorum ius dicendum est, quia ve
re nomina debitorum sunt, quavis pro bonis immobilibus, quoad ali
quos effectus habeantur. Ideo, &c.

Cuius sententiæ nunc pendet supplicationis causā in alia Aula re
ferente Nobili don Braulio Esteve R. A. D.

Lux vera luceat in tenebris.

Fateor sanè, disputationem suscipiendam, de apicibus iuris esse;
atque ideo ut ex intimis iurisperitentie arcanis illius veritatem
eliciamus, in tres inspectiones dividendam duximus. Sit

PRIMA INSPECTIO.

An creditor hypothecarius, cui inra nomina, & actiones per debitorem
fuerint hypothecata, adversus debitores, sui debitoris, directò agere
possit, ut ab eis suum creditum exigere valeat.

SECUN-

SECUNDA INSPECTIO:

An antequam exercere valeat creditor suas actiones, contra de
bitores sui debitoris, prius debeat excutere bona, penes suum princi
palem debitorem existentia.

TERTIA INSPECTIO:

Utrum, si debitor, iura, & nomina hypothecata, ut annuos cen
sus, in alium transtulerit, & cesserit, possit creditor directò etiam nò
excusis debitoris bonis, agere ad census hypothecati exactionem,
penes alium existentis.

² In prima igitur inspectione pro parte affirmativa, nimirū, posse
hypothecarium creditorem directò exigere nomen sui debitoris,
abique aliqua debitoris cessione, probare videtur text. cap. in nume.

4. C. quæ res pig. dar. poss. in illis verbis: *ut libus actionibus satis tibi fa
cere, usque ad id quod tibi debetur à creditore eius probaveris, compelles
tur.* Ergo &c.

³ Secundo, ex l. postquam 7. C. de hered. & acti. vend. ubi, eadem
actio creditori, contra nomen debitoris conceditur, quæ concedere
tur emptori eiusdem nominis. Ergo, &c.

⁴ Tertiò, ex l. si convenerit 18 ff. de pigno. acti. ubi, hereditarij, cui no
men debitoris in pignus datum fuit, actio, & ex actio conceditur,
etiam in concursu sui debitoris, cuius erat nomen. Ergo, &c.

⁵ Quarto, ita communiter sentiunt DD. in d. l. nomen. in qua, præ
ceteris adeundus Donell. & multis confirmat Mercur. Meili de pi
gnor. lib. 2. q. 29. & 30. Noguer. alleg. 35. D. Hier. Leon. decis. 163. alios
multos cumulat D. Alfonso de Olea de cessi. iur. tit. 4. q. 4. n. 36. affir
mans, ab omnibus ferè interpretibus receptum. Surd. in cap. d. cen.
4. Steph. Gratia. discip. for. 507. & latè Jacob. de Aren. de cessi. iur.
2. n. 78. ad 83. à nemine ex his citatus.

⁶ Cæterum, in contrariam sententiam iverunt aliqui tenentes ex
sola nominis hypotheca, siue generali, siue etiam speciali, creditori
hypothecario, ut recta via agere possit contra debitore debitoris,
nulla actione concedendâ, si modo in pignus nomen debitoris, una
cū instrumētis, creditori traditū non fuerit, quod vim habeat con
signationis. Quam sententiam suadent sequentia fundamenta.

⁷ Positò imprimis, & quod fatemur libenter, iam pridem placuit,
se, iura, ac nomina debitoris, tum generaliter, tum specialiter etiam,
pignori ac hypothecæ dari posse, ut probatur in d. l. nomen 4. C. quæ
res pig. dar. poss. ibi: *Nomen quoque debitoris pignori, & generaliter*

A 2

spe.

et specialiter posse iam pridem placuit. l. si conuenerit 18. ff. de pig. act. & est commune placitum DD. firmat D. Hieron. L. eo. d. decif. 163. an. 4. & post antiquos tradunt Gasp. Thesau. Gratia. Tenta. Gay. ro. Noguer. Latro. Thor. Antonius Faber Donell. Cuya. quos cōgerit Olea d. q. 4. n. 23. saltem ex Pratoria autoritate contra stric- tam iuris rationem: ut eleganter docet Fab. lib. 8. coniec. c. 15. & 16. quem laudat Oual. ad Don. lib. 5. comm. c. 43. lit. P.

8 Et etiam ex sola generali omnium bonorum obligatione, nomi- na debitorum comprehendere communiter sentiunt DD. ut post in- numeros, quos cumulat plenissime defendit Merlin. de pig. lib. 2. q. 29. a. n. 2. & alij cumulatim per Oleam de celsio. iur. tit. 4. q. 4. n. 35. ut etiam de obligatione, & hypothecatione census, qui fuerint debito- ris tenet Ludo. Cenci. post. tract. de censu. decif. 43. n. 1.

9 Quod autem ex sola census obligatione, & hypotheca, creditor non habeat directam actionem ad illis exactionem, nisi particularis celsio, seu consignatio intervenierit. Probatum.

10 Primo, ex l. heredem 3. C. de hered. actio. ubi, mulieri pro dote re- petenda, actionem personalem contra mariti debitores denegant Imperatores, cum certum sit, mulierem pro dote restitutione, bona, & actiones mariti obligata habere, ex l. vnic. C. de rei ux. act. l. as- sinit 12. C. qui poti. in pig. habe. multis Merl. de pig. lib. 1. q. 4. n. 3. seq.

11 Secundo, si quidam creditor competere actionem, adversus no- mina debitorum, deberet esse vel personalis, vel hypothecaria, sed neu- tra illarum competere potest. Nam imprimis non hypothecaria, hæc enim, ex sui natura datur ad evocanda pignoris possessionem, l. si cū venditor 66. ibi: hæc enim in rem actio est, nudam tamen possessionem avo- cat. ff. de vend. l. si fundus 16. §. in vindicat. ff. de pig. Cum vero ius no- minis debitoris sit incorporeale, atque ideo considerari non possit. l. ser- vus. §. incorporales. ff. de acquir. rer. dom. Et si aliqua nominis posses- sio esset, ea foret penes creditorem, non penes debitorem, ut infra ostendemus n. 44. Ideo non poterit illa competere. Ita tenet Bart. in l. grege 13. §. cum pignori ff. de pignori. Gloss. & Cyn. in d. nomen, ubi elegantius omnibus Donellus id defendit n. 1.

12 Deinde, nec personalem actionem competere, quippe hæc alter habere non potest, quam creditor ipse, qui contraxit, unde adversus debitoris debitorem, nemine agere, nisi celsio, delegatione vel constitu- tum interveniat, observat Cuya. ad l. 1. C. de obl. et act. Et Ant. Fab. in alleg. l. si conuenerit. ff. de pig. n. 1. docet adversus debitorem debitoris

mei,

3 mel, cum quo non contraxi, nullam mihi actionem posse competi- re, sequitur Olea d. q. 4. n. 27. & deducitur ex d. allegat. l. 3. C. de he- red. act. Ibi: Personalit enim actionem contra debitores hereditarios, ti- bi decerni frustra postulas. l. fin. C. eod. & l. dotis 9. C. solut. matrim.

13 Tertio, quia si ex eo solum, quod nomen debitoris hypotheca tū sit, licet creditor adversus eius debitorem vili actione experiri, & exigere pecuniam, non tam nomen in pignus datum celeretur, quā venditum, vel insolutum datum, cum ex nominis venditione, vel insolutum datione, nihil aliud transferetur; quam vti- lis actio, per quam pecunia exigere possit. l. nominibus 2. C. de oblig. & actio. Ibi: Nominibus in dotem datis, utilem marito actionem, ad simili- tudinem eius qui nomen emerit, dari oportere sæpe rescriptum est. l. inso- lutum 5. C. quando fiscus, vel priva. Ibi: Insolutum nomine dato, non ali- ter nisi mandatis actionibus ex persona sui debitoris, adversus eius debi- tores, creditor experiri potest. suo autem nomine utili actione recte uti- tur. Schifor. lib. 3. tract. 23. q. 3. Anto. Fab. lib. 8. coniec. c. 15. circa fin.

14 Et aliud est in pignus dare, aliud in solutum concedere, Odier. ad Surd. decif. n. 3. n. 17. Leot. de usur. q. 12. n. 3. Olea d. q. 4. n. 29. Pig- nis enim, in securitatem, & tuitionem creditoris solum constituitur, ut bene ex Græco idiomate interpretatur Alciat. in l. plebs de verbor. sig. Merlin. de pigno. lib. 1. q. 1. a. n. 2. Datio vero in solutum, ut vendi- tio, dominium, & ius omne in accipientem transfert, perpetuo, & ir- revocabiliter, cum extinctione precedentis obligationis, ut ex Gra- tian. Socin. Cypria. Meno. & alijs tenet Merlin. de pigno. lib. 3. q. 4. n. 1. Capic. Galeot. contrav. 23. lib. 1. Latissime Capic. Latro. deci. 147. n. 1. & decif. 184. n. 24. Leot. de usur. q. 40. n. 4.

15 Et si cum Noguer. allegat. 35. n. 4. & 16. dicere velit quis, ex hy- potheca etiam generali nominum debitorum transferri in credito- rem, utile ius, & actionem utilem, quasi ex celsione debitoris, cuius virtute potest creditum exigere directo, tanquam si a suo debitore specialem celsionem haberet. Absque eo, quod sit necessarium prius, cum debitore litem agere, ut probant Angel. in l. a. Divo Pto. §. si quo; jf. de rei iud. Surd. conf. 4. n. 24. Grat. de f. fur. 507. & 11. Sete. de cis. 123. n. 2. Cyr. contr. 47. n. 4. & 5. 10. 1. & alij per eundem Noguer. refert Olea d. q. 4. n. 37.

Ceterum contra ita dicta, quæ sunt totale fundamentum con- trariæ sententiæ, insurgo in hunc modum.

16 Et sit quantum fundamētum. Si ex sola generali nominum, & celsio-

A 3

lus

ius obligatione, & hypotheca, actio utilis cōcederetur creditori, ad
exactionem nimirū, & cētus, ita quā si a suo debitore expreſſam, & ſpe
cialem ceſſionem haberet, ſequētia reſultarent inconvenientia, & in
evitabilia damna.

17 Imprimis enim, poſſet creditor omnia, & ſingula debitoris nomi
ni (non enim eſt maior ratio unius, quā alterius) nec non cenſus, ad
debitore ſpectantes exigere. Et multo magis eligere poterit quodeū
que ſibi viſum fuerit, nomen, nec non cenſum clarioris, ac facilioris
exactionis, abſque aliqua debitoris expreſſa ceſſione, conſignatione, ac
delegatione. Et ſi hoc facere poſſet abſque interventu, & iunctione
debitoris, quis nō viderit quōdā creditores, multoties pro cenſu ſibi
debita, à diverſis debitoribus ſui debitoris, multa cētaria exigētes?

18 Deinceps, inanes, ac inſuſtinerz eſſent conſignationes, dationes
in ſolutum, venditiones, ac ceſſiones horum nominū, ſi abſque eis cre
ditor, quem maluerit ex debitoribus ſui debitoris eligere poſſet, ad
exactionem ſui crediti. Et ſic contractus ab hominū commercio recede
rent. De quibus conſignationibus fuſe Salgad. in *laby. cred. p. 1. c. 10.*

19 Deinde, ſi ex ſola hypotheca, utiles omnia nominū, & cenſuum
actiones, in creditore m fuerint tranſlatæ, igitur, ſi quæ penes debito
re hypothecantē manerent, iſtæ forent inutilis, cū velis actio, nō mi
nus quā dominū, & poſſeſſio penes duos inſolidū exiſtere nequeat.
Ac per conſequens maneret ipſe abſque ſacultate conveniendi aliquē
ex ſuis debitoribus, vel ſaltē inutiliter ageret, & ſine exactionis com
modo, cū repellī poſſet, ex illa quaſi ceſſione, & amiſſione velis ac
tionis, quā ex ſola hypotheca, Nogue & reliqui conſtituant, vel ſin
gū, ut expreſſe probat Vlp. in *l. ſi cū emptore. 16. ff. de pſt. vbi* ex quo
per hereditatis venditionem, utiles actiones in emptorem tranſfe
rentur, ſi venditor ad verſus hereditarios debitores ageret, doli ex
ceptione ſubmoveri, aſſeruat Conſultus.

20 Vtteriūs, impediens itidē foret debitor iſte, ſemel hypotheca ſi
ſuis nominibus, & cenſibus, à cætero de illis nominibus, & cenſibus
diſponere, vendere, alienare, & in aliū cedere, ac tranſferre. Et ratio
eſt, quia duobus non poteſt quis cedere eandem actionē, nec ceſſā
uni actionē, tuſus alteri cedere, ut ex Viſconte, Cyria, Carpa. eſt a
tur Olca de *ceſſ. iur. tit. 6. q. 8. n. 3. & ſerē per tot.* Et cum Bal. Tuſch.
Bertaz. Guzm. Giurb. de Franch. Solis, Graſiſ. Olaf. Cenci. Nog.
& Carle. ſequitur Salgad. in *d. laby. cred. p. 1. c. 10. n. 47.* Immo, qui
actionem alicui ceſſam, alteri cedit, ſi elonatus crimen cōmittere, nō
mi-

minus, quā eum qui rem eandem duobus venderet. Tradit
plene idē Olea tit. 7. q. 2. n. 16. cū Amat. Guzm. Farin. & Carrasco,
& diſputat per totā coprobat Alex. in *celebri conf. 15. lib. 6. n. 1.* docēs
ubi ex cōtractu per me celebrato, tranſit in te utilis actio, licet penes
me maneat directā, non poſſū amplius cedere, alteri tranſferri utilis.

21 Cum enim ex prima ceſſione, quā ex hypotheca oriri fateatur,
Nogue & reliqui, tranſlatū fuerit omne ius, quod creditor hypothe
cans habebat. Nā per ceſſionē abdicatur omne ius à cedēte, & tranſ
fertur in ceſſionarium, ut cum Rota Rom. Maſſagal. & Zach. ait
Fonta. de *ceſſ. 166. n. 6.* quia certi iuris eſt, per ceſſionē iurū incorpora
lū, dominū, & poſſeſſionē in ceſſionariū tranſferri, ut multis confir
mat Ant. Amat. 10. 3. reſol. 93. n. 20. & omne ius quod erat apud ce
dētē, Fonta. 1. 3. 10. 9. Sured. *conf. 22. n. 16.* non minus quā per tradi
tionem in corporalibus; quippe idem operatur ceſſio in incorporali
bus, quā traditio in corporalibus, & ceſſio iurū, loco traditionis
eſt. *ſi. ubi gloſſ. C. quando ſiſc. vel priva.* Et poſt Cyria. Leonar. Ga
tera. Meno. Noal. Gratia. Cenci. Olaf. Parlad. Merez. Seace. An
gal. Intrigl. Monter. Gayto. Guzman. Trentadoc. Carpan. Her
mol. Dard. & Thoro. docet Olea tit. 6. q. 5. n. 4.

22 Et confirmavit Senatus Valent in illa deciſ. quā reſert. D. Hier.
Leon. deciſ. 70. n. 15. dicens. Et in iſſu iuribus idē operatur ceſſio, quod
operatur traditio in corporalibus, & paulo inferius: et cum cenſus i
bil aliud ſit, quā ius ipſum percipiendi annuas penſiones, quod ita eſt
tranſlatū per ceſſionē in aliam manū, nec remanet in bonis debitoris.

23 Vnde, vel ſi ſa videtur opinio Nogue & reliquorū aſſirman
tium, ceſſam cenſeri actionem hypothecario creditori ex ſola nomi
nū, & iurū hypotheca, vel ſaltem impracticabilem eſſe.

24 Sed ultra has generabiles, quæ ſatis urgere videantur, acceden
do propriū ad punctum, in cenſu nimirū hypothecato, quod vi
delicet non cōmpetat ius exigendi creditori, ex ſola illius hypothe
ca, niſi ſimul cum ea intervenerit illius ceſſio, & conſignatio, probat
punctum d. Hieron. Leon. de *ceſſ. 26. per totū ubi deciſum* reſert ex
eo q. 10 d. cenſus debitor ad eius ſecuritatem, alium cenſum obligat
um, ſi in illo ceſſit actiones, poſſunt creditorem, contra debitorem
debito ſui executive agere.

25 Expreſſus, & clariſſus confirmat Ludo. Cenci. de *ceſſ. 2. q. 2. n. 30.* aſſerens quod ad hoc ut creditor cenſus poſſit exigere redditum
à debitore debitoris, non ſolum requiritur, ut nomen debitoris ſeu al
ter cenſus ſi ei obligatus, ſed etiā quod creditori fuerit assignatus.

Et cessus pro satisfactione sui crediti, ut notanter probat his verbis.

26 Ad effectū ut quis possit fructus census exigere, non sufficit quod habeat censum illum pro suo credito obligatū, & hypothecatū, cum per hypothecam non acquirat titulum, neque possessionem rei hypothecatae, sed tantummodo actionem ad consequendū sui crediti super illa re, ad text. in §. item serviana. in §. ite ad lio. Negus. de pigno. l. p. n. 4. quorum authoritas resolvit Rota coram R. P. D. Manzan. in illa Romana fructuum dotis de Panzelli. 4. Maij 1623. quae est post tracta. decis. 336. n. 2. sed opus est ut census ille, verè, & cum effectu fuerit assignatus, & cessus pro satisfactione sui crediti, qua cessione precedente atque illi debentur fructus. Haec tunc Censui, cui doctissimo viro, & in hac censuum materia maximo practico, magna est fides adhibenda; alijs praesertim in his terminis non contradicentibus, cum pro eius opinione steterit etiam Rota Romanae auctoritas, quae quam maxima sit, ac in Tribunalibus sequenda, tradit fuse Tanaglius de Sacro Audit. Rot. Rom. cap. 1. & sequentibus.

27 Eandem sequitur opinionem Ant. de Vallis tract. var. lib. 5. q. 28 & D. Franciscus Merlin. centur. 2. contron. 60. n. 25. Ant. Fab. de error. decal. 5. error 10. asserens, quod in hoc errare pragmatici vulgò solent. Et non minus aberrare à recta iuris ratione, quam si quis diceret fundum obligatum, eo ipso quod obligatus est, acquiri creditori pleno iure, sicutque proprium ipsius. Descendit Gayto de credit. c. 4. d. n. 367. quos refert, & sequitur Olea d. tit. 4. q. 4. n. 31. ubi post fuse, ac erudite suo more discussum articulum n. 38. sic asserit.

28 Anteprae nimis, & dubitare idcirco huius questionis resolutio, & licet fateatur contrariā sententiā magis cōmanem esse, imò ab omnibus ferè sine dubio receptā, tamen de eius veritate dubita, & in praxi neque vidi, neque unquā audivisse receptā. A iureque ratione alienum videtur, ut creditor cui nomen fuit obligatum, agere possit personali actione, vel executivè convenire debitorē debitoris, cum quo non contraxit: tantoque magis si nomen nō specialiter, sed in generali solū obligatione, & hypotheca fuit cōprehensum. Multa enim dāma oriri possent ex eo quod creditor alienē personā contra debitoris nomen exercere permitteretur. Nam debitor cōveniret sorte debitū, & obligationē, adversus quā exceptione solutonis, falsitatis, vel alia simili se tueri posset debitor principalis. Quapropter in praxi verius dicere, creaturē adversus debitorē nominis obligatū, uti personali actione directè agere non posse, longeque minus executivè, sive generaliter, sive specialiter, tacitè, vel expresse nomen debitoris obligatum fuisset, nisi simul cum hypotheca nominis, cedatur actio contra debitorem.

Et

29 Et n. 44. in fine, iterum ait, in praxi non fuisse magna difficultate contrarium obtineri posse. Ego etiam post multos annos in consulendo, & iudicando consumptos (vitam ad Deigloriam) mehercule, attestor idem quod Olea, nimirum nunquam vidisse, nec audivisse illud practicum.

30 Advertendum tamen cenleo, punctum nostrae disputationis, & veritatis in terminis huius inspectionis, ut inferius apparebit.

31 Et hanc obtinendo sententiam, tot iuribus, rationibus, & auctoritatibus fultam, non obstantibus ea, quae pro contraria in superioriibus adduximus, praedicta enim iura, in l. nomē. C. quae res. pig. dar. pef. l. postquam. 7. C. de hered. & alio vend. & l. si convenit 18 ff. de pignorat. acti. vtilem actionem creditori hypothecario concedentia, ad exigenda nomina debitorum hypothecata. Interpretada, & intelligenda sunt, eo casu, quo, nomen, & cautiones debitorum, seu chirographa, expressa conventionē tradita fuissent creditori, pignusque propriè, id est, per traditionem fuisset constitutum, per l. si rem 9. §. propriè ff. de pigno. acti. l. cum & fortis 35. §. 1. ff. eo. t. & quod ipsius etiam instrumenti, puta chirographi appellatione significatur, l. quī chirographum 39 ff. de leg. 3.

32 Tunc enim, per traditionem chirographi, utilis actio competit creditori, & haec interpretatio congruit textui in d. l. si convenit, & l. postquam, nec repugnat d. l. nomē, consideratō, quod secunda pars decisionis, ad eum casum tantum referenda est, quo specialiter, & expresse nomen pignoratū, traditō scilicet instrumento, & chirographo creditori: ita ea iura intelligit hanc opinionem defendenda Gayto de credit. c. 4. q. 4. per tot. d. n. 33. & doct. ill. Olea d. 7. q. 4. n. 39. & 40. quī quidem tit. 1. q. 4. n. 17. etudicē differit, ex instrumenti nominis traditione, quando, & quae actiones in accipientem transferantur, omnino videndus.

33 Et eodem modo interpretandi, & intelligendi sunt DD. omnes qui pro contraria opinione allegantur.

Ad secundam inspectionem nimirum.

AN ANTEQUAM CREDITOR EXERCERE VALEAT SVAS actiones, versus debitorē sui debitoris, prius sebeat excutere bonas, penes suum principalem debitorem existentia.

34 In qua non minus variant DD. quam in praecedenti.

35 Pars quae negat exercitium actionis adversus debitorem debitoris, quin prius facta sit excusio in bonis debitoris principalis, mittitur sequentibus fundamentis.

A 5

Pri-

36 Primo exemplo mulieris agentis ad dotis repetitionem, cui indubitur iuris est, mariti bona iura, & nomina omnia extisse obnoxia, & hypothecata, ut probant iura in l. uni §. n. C. de rei ux. act. §. fuerat. inst. de alio. l. assiduis 12. C. qui. posio. in pig. habe. & c. ex literis. de pigno. & comprobant D. D. omnes, quorum multos congerit Merl. de pigno. lib. 3. quaest. 43.

37 Nihilominus tamen antequam contra debitores mariti agere valeat, tenetur prius excutere heredes defuncti viri, ut probat text. expressus in l. heredem. 3. vbi omnes C. de hered. act. ergo, &c.

38 Secundò exemplo fisci. Quamvis enim in dubium verti nequeat, habere eum omnia debitoris sui bona, iura actiones, & nomina, hypothecata; nam id probant, l. si cum pecuniam. 3. C. de priv. fisci. l. ibi universa, quia habet pignoris iura, fisco tenetur, l. auferatur. 46 ff. de iur. fisc. ver. fisci. l. ibi: Fiscus semper habet ius pignoris. l. 2. C. in quibus causis pig. vel hyp. c. ac. contra. l. ibi: certum est, ut si quis cum fisco contrahit bona, veluti pignoris titulo obligari, quamvis specialiter id non exprimitur. Et id communiter affirmant scribentes, & post Mantio. Gayet. Negul. Peregr. Guazini. Scoba. Bosc. Rebuff. Rip. & Pacific. tradit, & fuse defendit Merl. de pigno. d. lib. 3. q. 35. & sequent.

39 Nihilominus tamen non potest fisco conveniri debitoris sui, de bitores, nisi facta prius excussione in bonis sui debitoris, ut disticta verbis probant Diolet. & Maxim. in l. 4. C. quando fisco. vel priva. debet. sui debet. con. ver. poss. afferentes. Non prius ad eos, qui debitoribus fisci nostri sunt obligati, ad iudicem fiscalem extendi oportere, nisi patuerit principales reos idoneos non esse, certissimi iuris est. Multo igitur minus alius creditor, &c.

40 Tertiò, quia talis executio, excederet terminos executionis, quia fieret in re aliena, non autem in re debitoris, vel per eum possessa, & per prædicta, hanc opinionem defendunt Bal. in d. l. heredem nu. 10. & in l. nomen. n. 1. in fin. Et ibi Salicet. n. 6. dicens: hanc partem esse fortioribus rationibus fulciam. Surd. conf. 4. n. 2. 3. & 4. Fulgos. in l. grege. 13. §. cum pignori. n. 5. de pigno. Rota Rom. in recent. parte 2. decis. 760. n. 2. Bursat. dec. 848. n. 1. Pacif. de Salv. interd. c. 3. inspec. 2. n. 207. additio ad Bursat. decis. 793. n. 1. & aliz Rotæ decis. relata per Merl. in d. lib. 2. q. 30. n. 34.

41 Contrariam verò opinionem, quam magis communiter tenent DD. nimirum, posse creditorem hypothecarium directò agere ad nomina sui debitoris, etiam ante excussione principalis debitoris, reperi-

reperio inter eos varijs rationibus minuantur.

42 Nam in primis, ait Surd. d. conf. 4. n. 32. de iure antiquo non erant necessaria excussio hereditum ff. de distract. pigno. & licet de novo iure alia sancita, non siud eamen est quando agitur, contra possessores pignorum, ut in Auth. hoc si debitor. C. de pigno. cum igitur non reperietur virtutis dispositio iuris antiqui, ubi agitur cōtra nomen debitoris, illa est attendenda ex l. præcipimus. C. de appella. Et non modica subest ratio diversitatis inter hos casus, quia cum agitur contra pignorum possessores, si rei evinceretur, venirent contra auctores, & hoc modo multiplicarentur lites. Et ad tollendum litium aufractum, lex nova statuit, excuti debere principalem debitorem. Sed hæc ratio cessat quando convenitur nomen debitoris. Is enim si exigatur, remanet omnino liberatus à suo creditore, nec de cetero opus est contra eum agere, & per hæc ratio non ita tenet, ut iacob. Butti. Udo. Albe. Papi. & Nicolaus Matar. quos r. festo sequitur Cynus in d. l. nomen. C. quæ res pig. Bart. in d. l. si convenerit la. 2. in prin. ff. de pig. act. vbi etiam Castre. Ange. in fin. Quam Surdus sententiam non solum approbavit Senatus Valentin. sed etiam transcripsit abud Leon. decis. 163. n. 10. & 11. & cōmuniter à DD. sequitur Ant. Fab. deca. 5. erro. 10. d. n. 4.

43 Secundò, quia ius ad nomen debitoris, dicitur residere penes principalem debitorem, & quoad dominium, seu quasi, & quoad possessionem, seu quasi. Dico quoad dominium, seu quasi, quia nomen obligatum, & hypothecatum, non est debitoris, sed creditoris hypothecantis, nec in bonis debitoris est, imò eius patrimonium extenuat, sed est in bonis creditoris, cui debetur, iuxta text. in l. postquam si idem tamen ff. de usufr. eorum rer. quæ usu consumuntur bonorum. §. in bonis. de verbo sig. & post Negula. Gaye. Areti. Cassane. Cane. Valencue. Alex. & Scoba. notat doctiss. don Francisc. Salgad. in sua labyr. cred. 2. p. c. 28. n. 4.

44 Necnon quoad possessionem, quamvis enim nominis (cum ius sit) non detur vera possessio, ex l. possideri 3. com. alijs de acq. possess. datur vero quasi possessio, l. ult. ff. de servit. ut post Bar. Bal. Rip. Anton. Gom. & Gilken. defendit D. Melchi. de Vale. com. 1. trac. illust. 2. n. 41. Et huius Possi. de manut. obser. 31. cum multis seq. Et hinc non est penes debitorem, sed penes creditorem, ut ait Donell. in l. nomen 4. C. quæ res pig. vari. poss. n. 1. Et apertius Alex. conf. 15. n. 5. lib. 6.

45 Vnde merito iudicant DD. necessariam non fore, eo tunc excussio.

cussionem; quia res reperitur penes debitorem ex *Auth. hoc si de bitur. C. de pig.* Ita concludunt Iacob. de Belvis Rayner. Cyn. Bart. & Ang. in *d. l. nomen*, & Rayn. notat, quod ita tenet totus mun- dus. Et hanc opinionem sequuntur alij plures, quos referunt, & ap- probant Negul. Iose. Ludo. Sord. Thesau. Guid. Pap. & Caroti. quos laudat Merlin. *de pig. lib. 5. q. 69. n. 27.* Et clarius Alex. *d. conf. 15. n. 5.* asserendo: Pro hoc facit quia dictus M. qui obligavit nomen de- bitoris, dicitur largi possidere ipsum nomen debitoris, ut notat Gloss. in *l. regular ff. de peti. her. merito* igitur cum tractetur de his quae possiden- tur seu quasi possidentur, per debitorem principale, non est opus excusio- ne, quae solum requiritur, quando creditor vult manus porrigere ad ea, quae non possidentur per debitorem principale. *Auth. hoc si debitor. C. de pig. & c.*

46 Aliam rationem addit Gratia. *discept. forent. 307. n. 18.* quia de- bitoris debitor, non habet aliquod interesse, ex eo quo possit dene- gare solutionem, quia non minus liberatur solvendo creditori, sui creditoris, quam proprio creditori, licet creditori solvendo liberetur ipso iure, & si solverit creditoris creditori, exceptionis tantum ope.

47 Hanc disputationem consulto irresolutam, ac indecisam relin- quo, quoniam ex eius decisione non pendet resolutio, ac determina- tio ad ealum de quo agimus, cum ea pendeat ex resolutione tertiae inspectionis. Pro qua magnopere conducunt rationes pro utraque parte haecenus ponderatae.

48 Atque ideo deveniendo ad tertiam inspectionem, quae punctum erit declarativa, & decisiva nostri casus, in qua quaeritur.

**UTRUM SI DEBITOR IVRA, ET NOMINA VNI HYPO-
THECATI, UT ANNUOS CENSUS, IN ALIU TRANSULERIT, & CESSERIT, POSSIT CREDITOR
DIRECTO, ETIAM NON EXCUSIS DEBITORIS BONIS, AGERE AD CENSUS HY-
POTHECATI EX ACTIONEM, PENES ALIU EXISTENTIS.**

49 In quo dubio, pro sustentatione, & defensione prolata senten-
tia adduci poterunt sequentia argumenta.

50 Nam, praesupposito pro constanti (dicit adversarius) creditorem hypothecarium directo adversus debitorem debitoris agere posse; quando nomen, seu census erat penes debitorem, prout communis DD. opinio censet, ut retulimus inspectione prima, etiam nulla fac- ta excusione in bonis principalis debitoris, ut probare videntur ra- tiones, & auctoritates in secunda inspectione allegatae. Sequi vide- tur necessario idem dicendum fore, etiam si debitor nomen hypo-
theca-

7
thecatū, vel censum hypothecatū in alium transulerit, atque cesserit.
50 Primo, quoniam indubitati iuris est, debitorem hypothecatū, sive ce-
dendo, sive hypothecando, sive vendendo, aut insolūtū creditori dā-
do, aut aliter tradendo, aut alienando, priorum creditorum iuri quā-
sito, nihil detrahere posse, sed semper eorū ius intactum, & illi ius
manere ad eadem bona, & iura alienata contra quoslibet persequē-
dum. Literaliter id probant Dio de *& Maxim. in l. debitor. 15. Cod.*
*de pig. aientes: Debitorem, neque vendentem, neque donantem, neque le-
gantem, vel fideicommissum relinquentem posse deteriorem facere credi-
toris conditionem, certissimum est. Idem in l. dist. affis 14. C. eod. l. de-
bitoris 25. C. de pact. Valenzu. conf. 56. n. 49. tom. 1. Guzman. de evicti.
q. 34. n. 45. & 49 latē noster Fontan. de pact. nupt. claus. 5. gl. ff. 8. p. 7.
n. 29. & a. n. 57. Felici Solis de Cenci. 10. 2. lib. 3. c. 2. a. n. 14. Guib.
decis. 24. n. 4. & decis. 104. n. 5. Ant. Bellon. conf. 36. n. 6. D. Franc. Sal-
gad fufsis. in labyr. cred. p. 3. c. 13. per tot. & alibi saepe. A cost. de privi.
credit. in praefat. reg. 1. n. 91. & 94. & reg. 3. ampl. 4. n. 8. & 37. Vela dis-
sert. 38. n. 7. Olca. de celsio. iur. tit. 2. q. 3. n. 1. Merli. lib. 4. q. 108.*

51 Nam indubitati iuris est, re semel hypothecata, hypotheca adeo
re affici, eiq. inherere, ut in quemcūque trāsferatur semper transeat
cū suo onere, & hypotheca, alienatio. 87. ff. de contr. empt. l. ad eū ult.
S. Lucius. ff. de donat. l. si creditor 7. de dist. pig. l. traditio. 20. Si quo-
tier de acq. ir. rer. domini. ex literis 5. de pignor. Carleval. de iud. li.
tit. 2. disp. 1. n. 16. Cenci. de censu. q. 98. n. 6. & cum multis q. 78. n. 3.

52 Et in individuo, quod per alienationem, venditionem, seu celsio-
nem nominis hypothecatū fiat creditori praedictum, plenē dis-
cutit, ac censet Merlin. *de pig. lib. 2. q. 32. per tot.*

53 Et punctum, quod census hypothecatus, si in alium trāsferatur,
transeat cum sua hypotheca, Cenci. *de cens. q. 31. n. 10.*

54 Ergo, eodem modo, quo existente nomine, seu censu penes de-
bitorem, poterat creditor hypothecarius agere ad illius exactionē
directo, nulla excusione facta in bonis debitoris. Itidempost nomi-
nis, & census alienationem a debitore factam, poterit creditor ad il-
lorum exactionem agere, nulla excusione praemissa.

55 Secundo, ex singulari doctrina nostri Iac. Caneer p. 2. v. a. c. 6. n.
83. asserentis: *Ex quo capit debitor, debere sua creditor, & capit illud no-
men ei esse obligatum. l. nomen. 4. C. quae res pig. dar. pos. Et sic posset ex
persona sui debitoris agere utili actione contra dictum debitoris debitor-
em, circa celsionem aliquam, l. si cum emptore. 16. ff. de pact. l. ult. ff. de
transf.*

transact. d. l. nomen. & l. si convenit. ff. de pignor. act. quod ius illi qua-
situm, non potuit sibi auferri per suum debitorem cum alio contrahendo
id quod nostrum. ut l. non debet 74. ff. de reg. iur. Ergo, &c.

56 Hanc doctrinam sumpsit Caneer. ex Ant. Fabr. lib. 4. sui Cod.
tit. 23. de compensa. dest. 3. & videtur ex his Senatum mutasse in sen-
tentia à qua, in illis verbis. Ratione utilis actionis, quæ in nominibus de-
bitorum absque cessione acquiritur hypothecario creditori, est præiudi-
care nequit debitor distrahendo nomen pignori obligatum.

37 Ex quibus, iunctis etiam, ex quo per alienationem nominis, seu cen-
sus non fuit in eo extincta hypotheca. Infert Senatus, dicens: Sicque
in viam iuris absque discussione principalis debitoris, recta via conueni-
re potest possessorem dictarum bis mille librarum.

38 Verum enim verò, salva Tanti Senatus pace, huic sententiæ ad-
hærere, & acquiescere non possum: imo ab ea supplicandum con-
sului, & in alia Aula ubi gravissimi, ac disertissimi resident Senato-
res, eius commutationem, seu revocationem magna speramus fidu-
cia, sequentibus nixi fundamentis.

39 Sed præmittendum antea duxit percipiendi penstationem
annuam ex proprietate bis mille librarum, debitorij maioris quan-
titatis, quod habebat pia causa de Montiana super Baronia de
Planes. Vigore, & ex causa venditionis per Administratores fa-
cta, translatum, & transportatum fuisse in Franciscum de Benavente
multis retro annis, & post illius mortem, in eius successores perven-
tum, non solum quo ad ius, seu dominium, sed etiam quoad quasi
possessionem. Tū quia per cessionem, iusta præcedente causa domini-
& possessio, ac omne ius in cessionariū transfertur. ut ex Font. Olea:
huius Senatus decisione, & alijs multis ostendimus sup. n. 43. & 44.

60 Tum, quia id fatetur Senatus in sententia à qua, dicens: *conueni-*
re potest possessorem dictarum bis mille librarum. Et loquitur, ac intel-
ligitur de Benavente. Ac propterea D. Didacus filius, & successor
Francisci, est hodie tertius possessor, illius iuris exigendi pensionem
annuam dictarum bis mille librarum. Sequitur ergo dictas bis mil-
le libras, seu ius annuam pensionem ex eis exigendi, amplius non
mansisse in bonis pia causa, nec in posterum habuit pia causa quasi
possessionem illius iuris. Quo supposito.

61 Primo, intrat regula illa generalis, qua cavetur, adversus tertium
possessorem executionem locum non habere, sive ex sententia sive ex
instrumento gaurentigio, quod obtinet vni sententiæ, quam probat
text.

8
text. in l. 1. & tot. tit. C. q. rei iud. non nocet. l. si p. 63. de rei iud. & eam
in numeris suo more exornat Carleyal. de iudi. tit. 3. disp. 11. per rot. &
noster d. Ludo. a Peguer. decis. 7. per tot. lib. 2.

62 Secundo. Rationes omnes, quibus DD. ducuntur, & persuaden-
tur ad concedendam creditori utilem actionem, contra debitorem
debitoris, absque excussione bonorum debitoris, de quibus egimus
inspect. præcedente, non solum cessant, imo, & resistunt, ac contra-
rium convincunt in præsentī casu, quando ius, & nomen debitoris, ut
annuus census, in tertium, per debitorem alienatum reperitur.

63 Primum, enim quod dicit Surd. relatus n. 42. debitorem debi-
toris à quo exigitur pecunia solvendo creditori creditoris liberari à
sua obligatione. Sed nullum habere recursum, & regressum adver-
sus auctores, quemadmodum habent pignorum possesores.

64 Totum oppositum evenit in occurrenti casu, non enim adver-
sus debitorem actum est, qui solvendo venerit liberandus (cum Be-
navent nunquam existeret debitor causa pia, sed emptor, ac proinde
creditor, saltem ex evictionis causa) sed adversus debitoris emp-
torem, à quo si res evinceretur, indubium est, eum habere recursum
adversus administrationem venditricem, tum ex natura contractus
emtionis. l. ex empte. 11. ff. de actio. empti. l. non dubitatur. 6. C. de evi-
ct. Tum ex promissione evictionis in instrumento contenta, ex tot.
tit. de evict. Igitur antequam D. Didacus conveniatur, excussio in
bonis debitorum principalium faciendā est, in casu occurrenti.

Multo minus locum sibi vindicat secunda ratio, quia DD. citati
sup. n. 43. & ut Rayner. ait totus mundus movetur, ad concedendum
creditori, nominis hypothecati actionem, nulla excussione bono-
rum debitoris facta, nimirum, quia ius nominis debitoris, & illius quasi
possessionis residet penes debitorem principale cuius in bonis, & in cuius
quasi possessione dicitur esse nomen hypothecatum, quippe ex quo Ad-
ministratores pia causa vendiderunt Francisco de Benavente dictas
bis mille libras in proprietate debitorij Baronia de Planes, eique ex
venditionis causa, cesserunt ius, quod in dictis bis mille libris habebat.

66 Iam amplius, & à cætero dici non potest, ius illud residere penes
Administratores, debitores de Balda, quinimò cum Benavente, &
hisque hæredes, & successores, & nunc D. Didacus filius, per multum
temporis spatium exegerat illius annuas pensiones, negari nequit, hos
existere in quasi possessione dicti iuris. Quicquid Benavente
quam existerunt debitores dictæ Administrationis, sed emptores,
quod

quod quantum inter se distet, attentè considerant liquebit.

67 Ac proinde uti cessante protinus ratione qua DD. movetur ad non faciendam excussione[m], eam hoc in casu faciendam necessario evincitur, ratione enim legis, & cuiuscumque dispositionis cessante, ipsam dispositionem cessare, manifestum est. Ut fusi[simè] suo more tradit Tiraq. in *tradi. cessant. caus.* à n. 130.

68 Præsertim cum hoc casu, addit iam expressa dispositio, contrariū sanciens. Nimirū *Auth. hoc si debitor, l. de pign.* qua cavetur re hypothecata penes tertium possessorem reperta, non posse eam à possessore avocari, quin prius excussa sint debitoris principalis bona omnia ubi omnes DD. Quam dispositione[m], & in nomine debitoris, & censu, ab alio possessore, locum habere convincitur, non solum quia nullo iure contrarium disponitur, sed quod neque ab aliquo Doctorum (ex pluribus quos viderim) dictum sit, dispositionem d. *Auth. hoc si debitor*, limitari in nominibus debitorum, & censibus ab alio possessis. Immo contrarium concludere videntur rationes desuper expositæ, ubi enim lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, *l. non distinguemus ff. de recep. arbit.* cum innumeris à Barbof. *congestis axiom.* 136. nu. 2. D. Ioseph. *Vela discept.* 29. nu. 15.

69 Ex quibus elicatur, quam maximè distet ratio à Gratia, ponderata sup. n. 46. cum quantum D. Didaci *inter sit*, non privari iure percipiendi dictam annuam pensionem, per se notum est, ac nemo inficiabitur.

70 Neque his obstare possunt rationes in contrarium desuper allegatæ. Ad primam enim respondetur, fatendo libenter, debitorem, quomodocumque, vel qualitercumque distrahendo rem hypothecatam, præiudicare non posse suo creditori, *ex dictat. debitorem*. Sed hoc verum esse respectu hypothecæ, hoc est distrahendo, vel alienando, non posse hypothecam extinguere, nec diminuire, ut declarat idem text. in *l. debitorem in fin.* Ibi: unde si tibi obligatam rem probare posse consilis, pignora persequi debes.

71 Sed nulli dubium est, in modo agendi posse debitorem distrahendo rem hypothecatam præiudicare creditori, ex quo enim semel distracta res est, & penes tertium possessorem reperitur, non posse à tertio possessore directò evinci, quoad usque excussa sint debitoris bona subnectit allegata *Auth. hoc si debitor. Cod. eod.* dicens quasi excipiendo, *hoc si debitor possideat*; alio vero possidente inhibetur hypothecaria, donec personaliter actum sit cum eo, &c. Atq; ideo

nec

nec nos negamus dictas bis mille libras, quæ penes D. Didacum reperiuntur obnoxias, & hypothecas fore censuali de Balda. Sed quod pede fixo negamus est, adversus d. Didacum rem hypothecatam possidentem, & sic tertium possessorem existentem, agi dire-cto posse, antequam bona debitoris principalis excutiantur.

72 Ad secundam ex doctrina Cancer & Ant. Fabri, quem secutus fuit Castill. *lib. 4. contro. c. 40. n. 32.* & hos Olea. *de cessio. iur. tit. 6. q. 11. n. 25.* Respondetur diversum hos auctores, illis in locis, suscepisse disputationem, à casu de quo agimus in præsentiarum. Tractant enim Fab. & Cancer questionem illam: An debitor cessus, exceptionem compensationis opponere possit adversus cessionarium, quam opponere poterat adversus cedentem. Et affirmant, quod si facta cessione cum hypotheca bonorum, cedēs ex aliqua nova causa ceperit debere suo debitori cessu, & egerit cessionarius ad executionem cessus quantitatis, non poterit debitor cessus opponere adversus eum exceptionem compensationis quantitatis cessus, antequam tum ius opponendæ compensationis. Et pro ratione docit, quod ius illud cessionario quæsitum vigore cessionis, agendi vtili actione contra cessum debitorem, non potuit ab eo auferri per suum debitore[m] cedentem, contrahendo postea cum debitore cessu.

73 Quod toto casu distare à casu occurrenti evidenter patet. Nos enim nec agimus de compensatione, nec Benavent fuit debitor pro causa, sed solum emptor, ac proinde suo casu creditor, & semper tertius debitorij de quo agitur possessor, seu quasi. In quo expropter aliud ius est statuendum. Nimirum quod in tertijs possessoribus disposuit allegata *Auth. hoc si debitor*.

74 Vnde in hac ardua controversia, cum in processu constet D. P. de Balda in instata ab eo executione, semel obtulisse, ius de *la arroba del oli*, quod hodie extat in bonis, & possessione dictæ administrationis, sine impedimento aliquo, quod vulgò dicitur *desimbargu*, nec non alia plura bona ad illa remittendū esse Balda, iuxta consiliū Consulti Vlpian. in *l. à Divo Pio XV. s. si rerum ff. de re iud. offe- rentis*. Sed illud debet dici, ubi controversia est de pigore, id dimitti debere, & capi aliud, si quod est sine controversia.

75 Neque adversam partem fovere potest motivum dictæ sententia, quatenus in eo affirmatur, quod licet debitoria cum responsione interere in Regno inter immobilia annuerantur, de eis tamen esse ius dicendum, uti de nominibus debitorum, quia verè nomina debitorum sunt

- 76 sunt, quamvis pro bonis immobilibus, quoad aliquos effectus, habeantur. Hæc enim, non ita certa sunt, quin contrarium, certius, ac probabilius sequentibus liquebit rationibus.
- 77 Hi enim census qui in Regno debitorum nuncupantur, verè, & propriè, meo videri, reservati census dicendi sunt, quippe reservantur à domino super re, quam in totum, & quoad omnes ius, quod in ea habebat, transtulit in alium, ut tradit Fontan. *clausul. 4. glo. 18. parte 1. n. 3. & 4.* Et multis relatis Cenci. *de cens. q. 1. n. 5. & 6.* de quo pacto reservativo usurarum, seu interesse pretij rei venditæ, quando casus occurreret, ultra Leo *decis. 89.* adiri poterunt fusc rem tractantes Carlev. *de iudi. lib. 1. tit. 3. disp. 8. sect. 3.* Leotar. *de usur. tot. quest. 27.* & Capyc. *Galeot. lib. 1. contr. 61. a. num. 27. ad 37.*
- 78 Quicquid census, uti, & consignativi (qui censuales in præsentia, & Cathalonix Regno appellantur, ait Fontan. *d. p. 1. n. 2.*) non simpliciter pro iuribus, ac nominibus debitorum accipiendi, quin ab eis longè distare, & ratione coherentix rei immobilis, cui inhaerent, verius, ac propriè pro immobilibus haberi, quam iura, actiones, & debitorum nomina, docet unus, qui multis præponderat, dissertiss. D. Joseph. Vela *dissert. 29. m. 19.* aicens: *Annui redditus, sive illos exigendi iura, que longè plus habent quam simplicia iura, & actiones, seu debitorum nomina, quippe que principaliter dicunt respectum ad personam obligatam, non ad rem, nisi in consequentiam, vel accessionem suam tamen iura annuorum reddituum principaliter rei immobili coherereant.* &c. & *num. 35.* & repetit *dissert. 34. m. 33.* his verbis: *ut inde redditus ipse pecuniarius exigi valeat, quapropter id ius rei immobili coherere dicitur, & propter talè coherentiam immobile iudicatur, in eodè epso loco cõstitis, in quo res immobilis, cui coheret, sita est in eoque simplicibus iurib⁹, & actionib⁹ discriminatur, ut cū plurimis docui *dissert. 29. m. 21. & 22.**
- 79 Huiusmodi autem census ex iuris dispositione, non quoad aliquos tantum (ut sententia profert) sed quoad omnes etiã eius iuris effectus pro immobilibus iudicari firmat idem Vela *d. dissert. 29. m. 22.* dicens: *Annorū vero redditu iura primò dūtaxat modo illū consistuat. Secundò, vero minimè, cum immobilibus planè equiparata sint, ita ut honorū immobilū appellatione generaliter, & quo ad omnes iuris effectus contineatur, ut dissertè præ alijs iuribus traditū est in d. Clem. exi vi. Scumq; annui redditus, de verb. sig. qua equiparatione stante, necesse est, ut omnis dispositio, sive legis, sive hominis de bonis immobilibus loquens in his annuis redditibus verificetur, cum equiparatorū per viam regula*

- 10
regula generalis, ut in proposito, idem per omnia iudicium sit. Et ibi innumera in probationem cumulat, videndus.
- 80 Quod multo magis in censibus reservativis procedere affirmat num. 12. eiusdem dissertationis 29.
- 81 Et in hoc Regno extante foro 10. de verb. sig. sublata esse hæc disputationem, affirmat Leo *decis. 190. num. 6. & decis. 26. num. 4.*
- 82 Veruntamen, si mihi liceret, dubium, quod in his occurrit, in medium proferre, percontarer lubenter, ad effectum de quo agimus, an videlicet, census hypothecatus à tertio possessus, possit directò exigi a creditore hypothecario, quid interesse poterit non carpio, ut reputetur res mobilis, vel immobilis? Nam si immobilis non tam lepidè ut solet, Senatus Sacer, differentiam inter varios iuris effectus constitueret, sin vero ad effectum de quo quærimus haberetur census pro re mobili. Multo minus sequi posset ex eo consequens, quod censu penes tertium possessorem existente, in eo fieri posset executio, vigore præcedentis hypothecæ, non excusis debitoris principalis, bonis.
- 83 Quippe in hoc Regno non datur hypotheca in bonis mobilibus, contra tertios possessores ex foro 25. de contra empti. Ut varijs Senatus decisionsibus tradidi in allegat. iuris pro Comitilla de Burrol, pro tenuta illius status n. 229. & Senatorib⁹ satis notū credimus.
- 84 Sin tertium genus, ut alij volunt constituere, ubi in hoc tertio genere rerum, penes tertium possessorem existentium, stabilitum reperitur, illa exequi posse ante excusationem principalis debitoris, penitus (sicut & alia innumera, ignoro. Igitur quocumque vertamur, excusationem prius faciendam cenleo, Salvo, &c.

Imprimatur
M. Roig F. A.

D. Balth. T apier,